

3 Połaniec

Historia miasta leżącego na prastarym szlaku spławnym pomiędzy Krakowem a Gdańskiem **sięga**

1191 r. Było to miasto królewskie bardzo mocno związane z Krakowem i Sandomierzem. **Prawa miejskie** Połaniec otrzymał **w 1246 r.** z rąk Bolesława Wstydlivego.

Przez kolejne stulecie miasto brało czynny udział w handlu wiślanym. Sporą rolę odegrał również na arenie politycznej. Bowiernie to właśnie tu, **w 1794 r., Tadeusz Kościuszko wydał słynny Uniwersał Połaniecki**, który w sposób jednoznaczny regulował problem chłopów i pańszczyzny. Najbardziej prężny rozwój miasta nastąpił jednak dopiero w czasach współczesnych, kiedy to w na początku lat 70-tych XX w. rozpoczęto budowę elektrowni.

Kopiec Kościuszki w Połaniecu

Kościół pw. św. Marcina:

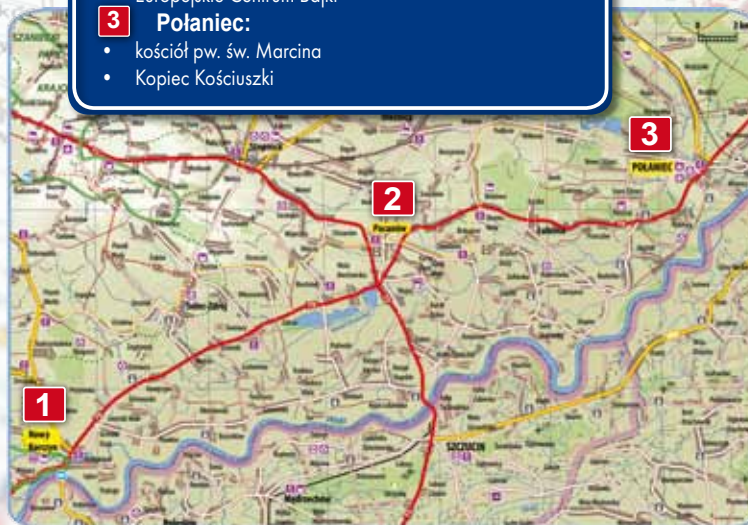
Pierwotna świątynia powstała za czasów Kazimierza Wielkiego. Na jej miejscu, w 1567 r. powstał kolejny drewniany kościół, który zniszczeniu uległ w II poł. XIX w. Na przełomie XIX i XX w. powstał kościół z kamienia i cegły w stylu romańskim, w kształcie łacińskiego krzyża pw. św. Marcina.

Kopiec Kościuszki:

Kopiec z krzyżem na szczycie wniesiony został na pamiątkę wydarzeń z 1794 r., kiedy to Tadeusz Kościuszko ogłosił właśnie tu Uniwersał Połaniecki.

WARTO ZOBACZYĆ:

- 1 Nowy Korczyn:**
 - Kościół pw. św. Stanisława
 - XVIII-wieczna synagoga oparta na klasycystycznych wzorach architektonicznych
- 2 Pacanów** - Europejska Stolica Bajek, do której dzieci i dorosłych zaprasza legendarny Koziołek Matołek:
 - kościół pw. św. Marcina
 - Festiwal Kultury Dziecięcej
 - Europejskie Centrum Bajki
- 3 Połaniec:**
 - kościół pw. św. Marcina
 - Kopiec Kościuszki

Autorzy zdjęć: Dawid Glicz, Archiwum Urzędu Gminy w Nowym Korczynie, Archiwum Europejskiego Centrum Bajek w Pacanowie

Tekst: Kazimierz Micorek, redakcja tekstu: Agencja Planet PR

Wydawca: Regionalna Organizacja Turystyczna Województwa Świętokrzyskiego, ul. Ściegiennego 2, 25-033 Kielce, tel. 041 361 80 57 www.rot.swietokrzyskie.travel

PROGRAM REGIONALNY NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

WOJEWÓDZTWO ŚWIĘTOKRZYSKIE

UNIA EUROPEJSKA EUROPEJSKI FUNDUSZ ROZWOJU REGIONALNEGO

Wydawnictwo współfinansowane z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego dla rozwoju województwa świętokrzyskiego.

Historyczna podróż z odrobiną polityki w tle

Połaniec

Kościół św. Stanisława w Nowym Korczynie

PRZYSTANEK ŚWIĘTOKRZYSKIE

INFO ADRESY

Nowy Korczyn:

Punkt Informacji Turystycznej w Nowym Korczynie
ul. Rynek 16, 28-136 Nowy Korczyn
tel. +48 41 377 10 03
(tel. do UG, do PIT na razie brak)
www.nowykorczyn.pl

Synagoga z 1659 r. klasycystyczna (w stanie ruiny)
ul. Zamkowa, 28-136 Nowy Korczyn

Pacanów:

Punkt Informacji Turystycznej w Pacanowie (początek 2010 r.)
Europejskie Centrum Bajki im. Koziołka Matołka w Pacanowie
ul. Szkolna, 28-133 Pacanów
tel. +48 41 376 50 88
www.ecb.pacanow.eu

Połaniec:

Punkt Informacji Turystycznej w Połaniecu
Centrum Kultury i Sztuki
ul. Czarnieckiego 5, 28-230 Połaniec
tel./fax +48 68 15 865 22 39
www.centrum.polaniec.pl

1 Nowy Korczyn

Początków miejscowości, należy szukać na prawym brzegu rzeki Nidy tam, gdzie obecnie leży wieś zwana **Starym Korczynem**. Jej **początki sięgają XI w.** gdy znajdował się tu **gród wczesnopiastowski** oraz siedziba książęcego dworu. W 1226 r. W tymże Korczynie przyszedł na świat Bolesław Wstydlivy, przyszyły książę krakowski. **Do XII w.** ta niewielka miejscowość leżąca na prawym brzegu Nidy jest **silnym ośrodkiem władzy politycznej w kraju**. Traci potem jednak na znaczeniu na rzecz nowo powstałej miejscowości

Kościół św. Trójcy w Nowym Korczynie

na lewym brzegu rzeki – **Nowego Miasta Korczyna**, którego założycielem był Bolesław Wstydlivy. Jako datę **lokacji miasta** przyjmuje się **1258 r.**

Już w II połowie XIII w. miasto było bardzo zaawansowane urbanistycznie. Po **zniszczeniu przez wojska ruskie w 1300 r.**, miasto zostaje szybko odbudowane. Korzystne położenie przy spławnych rzekach oraz na skrzyżowaniu dróg do Sandomierza, Krakowa i Tarnowa, dawało miastu możliwość rozwoju handlu i rzemiosła. Najstarsze dokumenty dotyczące rzemiosł korczyńskich dotyczą **produkcji piwa**. Cieszyło się ono wielkim powodzeniem w Krakowie i w podkrakowskim Kazimierzu. Od XVI w. w mieście działała cegielnia, funkcjonowała łaźnia, waga i postrzegalnia. Pod protekcją Zygmunta Augusta produkowano działa i rusznice. Nieco później, za króla Stefana Batorego, istniała w mieście wytwórnia prochu. Miasto było także **ośrodkiem handlu płodami rolnymi oraz bydłem**. W **XV w.** miasto odegrało **znaczną rolę w kształtowaniu polskiego parlamentaryzmu**. Tu bowiem odbywały się zjazdy przedstawicieli rycerstwa i możnych. W **roku 1439** w Nowym Korczynie zawiązała się „**Konfederacja Korczyńska**” skierowana przeciwko możnym i biskupowi Zbigniewowi Oleśnickiemu.

Dominującą nad miejscowością budowlą był **monumentalny zamek królewski**, przy którym znajdowały się budynki gospodarcze (browar, stajnie, gorzelnia i łaźnia). Zamek posiadał również własny wodociąg. Centrum

Kościół św. Stanisława w Nowym Korczynie

miasta stanowił rynek **z ratuszem wymurowanym w 1566r.**, wokół którego stały kramy i odbywały się jarmarki oraz targi. O zamożności mieszczan nowokorczyńskich świadczy budowa **miejskich wodociągów**. Stosowny przywilej pozwalający na budowę wydał w 1578 r. Stefan Batory. **Znaczenie** Nowego Korczyna **zaczęło maleć w końcu XVI w.**, kiedy to centrum polityczne państwa przeniesiono z Krakowa do Warszawy. Katastrofa nastąpiła w czasie Potopu Szwedzkiego, kiedy to miasto **zajęły wojska węgierskie księcia Rakoczego**, sojusznika Szwedów. Dokonano wtedy rabunków, zniszczeń, mordowano mieszczan oraz zakonników. **Upadek miasta** przypięczętowała kolejna wojna szwedzka zwana północną. W 1706 r. Nowy Korczyn zrujnowany został ponownie. **Spalono zamek i zbrojownię**, spłonęły archiwa ziemskie i grodzkie, a zamek już nigdy nie podniósł się z upadku. Pierwszy rozbiór Polski w 1772 r. zepchnął Nowy Korczyn nad samą granicę, co jeszcze bardziej przyczyniło się do upadku gospodarki. Po likwidacji państwa polskiego w 1795 r. miasto znalazło się w zaborze austriackim pod berłem Habsburgów. Już do czasów współczesnych Nowy Korczyn nie odzyskał swojego znaczenia na arenie politycznej i gospodarczej kraju.

Kościół pofranciszkański pw. św. Stanisława:

XIII-wieczny kościół gotycki ufundowany przez Bolesława Wstydlivę i jego żonę Kingę. **Barokowe wnętrza** kościoła zdobią **piękne polichromie** przedstawiająca sceny z życia św. Stanisława oraz fundatorów świątyni, XIV-wieczne freski

XVIII-wieczna synagoga:

Historia Nowego Korczyna nierozdzielnie związana jest również z **żydowskimi mieszkańcami miasta**. Do dziś podziwiać można pozostałości po monumentalnej, wniesionej **w stylu klasycystycznym XVIII-wiecznej synagodze**, która zachwyca nietypową ośmiokolumnową fasadą.

2 Pacanów

Najstarszym dokumentem potwierdzającym istnienie osady i okolicznych wsi jest **akt erekcyjny kościoła** pod wezwaniem **św. Marcina w Pacanowie**, pochodzący z **lat 1110 - 1117** wydany przez biskupa Maura. **Ok. 1279 r.** Pacanów otrzymał z rąk Bolesława Wstydliviego **prawa miejskie**. Miasto w **XV i XVI w. intensywnie się rozwijało**, skupiając rzemieślników trudniących się przed wszystkim rękodzielnictwem spożywczym oraz szcycąc się wieloma przedstawicielami stanu duchownego, którzy w hierarchii kościelnej zajmowali wysokie stanowiska. Wielu zamożnych mieszkańców Pacanowa uczestniczyło również czynnie w życiu publicznym kraju. Pacanów **utracił** swoje przywileje oraz **prawa miejskie w 1869 r.** w wyniku „uporządkowania” przez administrację rosyjską statusu małych miasteczek, które aktywnie wspomagały powstanie styczniowe.

Kościół parafialny pw. Św. Marcina:

Kościół stoi w miejscu nie istniejącego już drewnianego kościółka konsekrowanego w I poł. XII w. **Wybudowany w XIII w.** był **wielokrotnie przebudowywany**. Doszczętnie został zniszczony i spustoszony w XVIII w., a odbudowano go dopiero pod koniec XIX w. i **ponownie konsekrowano w 1895 r.** W czasie II wojny światowej świątynia została zrujnowana i w latach powojennych ponownie odbudowana. Najstarszą częścią odbudowanego kościoła jest nawa główna **ołtarza św. Anny** oraz **wieża z 1600 r.** W tym **roku 2009** kościół zostanie **podniesiony do rangi Bazyliki Mniejszej**.

Europejskie Centrum Bajki:

Największą sławę miastu przyniósł jednak brodaty mieszkaniec Pacanowa – sławny w całym kraju **Koziołek Matołek**, który narodził się **pod piórem Kornela Makuszyńskiego**. To pod jego patronatem już od kilku lat organizowane jest **wielkie święto dzieci – Festiwal Kultury Dziecięcej**, który co roku przyciąga do Pacanowa **tysiące dzieci i dorosłych**. **Na początku 2010 r.** zostanie **otwarte Europejskie Centrum Bajki** - miejsce, w którym urzeczywistnią się dziecięce bajkowe marzenia.

Festiwal Kultury Dziecięcej w Pacanowie